

ПРО ВИРОБНИЦТВО КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ НА ПРОМИСЛОВІЙ ОСНОВІ

Булгаков В.М., д.т.н., академік НААН, проф.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Гуцол Т.Д., к.т.н., доц.

Подільський державний аграрно-технічний університет

Розглянутий стан виробництва картопля в Україні на промисловій основі, його проблеми та шляхи їх вирішення. Проаналізований стан техніки, яку використовують на даний час, а також розроблено мапу забезпечення новою картоплезбиральною технікою на території країни

Постановка проблеми. Урядом України обрано стратегічний курс на розвиток в аграрно-індустріальному напрямку. Україна має унікальний природний потенціал, що дозволяє стати лідером по виробництву сільськогосподарської продукції в Європі. Проте, для успішного виходу на західні ринки необхідно забезпечити перш за все конкурентоспроможність власної продукції, яка досягається при комплексній механізації технологічних процесів, зниженні затрат праці, збільшенні врожайності та якості одержуваної продукції [1].

В нашій країні, на жаль, вирощування картоплі у багатьох випадках здійснюється за старою, традиційною технологією. Потрібно негайно оновлювати техніку, що морально застаріла та вкрай зношена. Також постає проблема удосконалення існуючих та винайдення нових перспективних робочих органів картоплезбиральної техніки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі вирощування та збирання картоплі присвячено чимало друкованих праць. Проблемами картопляної галузі займаються такі вчені, як Ходаківський Є.І., Положенець В.М. [4], Приймачук Т.Ю., Вождай Н.В. [5], Буняк Н.М. [6], Лавров Р.В. [7], Мех Л.М. [8], Бондарчук А.А. [9], Кононунченко В.В. [10] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Стратегічні питання по вирощуванню картоплі в Україні із використанням найсучасніших техніки і технологій, яка б мала конкурентоспроможні якісні показники, дослідники у своїх працях, на жаль, оминають. Тому, розуміння сучасного стану в галузі картоплярства є завжди актуальною проблемою.

Мета дослідження. Проаналізувати сучасний стан виробництва картоплі та картоплезбиральної техніки в Україні.

Основний матеріал дослідження. Україна займає п'яте місце в світі по виробництву картоплі. Споживання бульби в країні досягає високого рівня (близько 130 кг на душу населення на рік), що по праву робить її "другим хлібом" для пересічного українця. Картопля посідає одне з перших місць серед інших сільськогосподарських культур за універсальністю використання в господарстві. Вона є важливою продовольчою, кормовою й технічною культурою.

Розрахунковий фонд споживання населенням у 2010/11 рр. оцінюється на

рівні 6000 тис. тонн, що дасть змогу забезпечити споживання картоплі на одну особу на рівні 130 кг (раціональна норма становить 124 кг).

За обсягом споживання картоплі на душу населення першість тримають пострадянські держави: Білорусь (181 кг картоплі в рік на душу населення), Киргизстан (143), Україна (128-136), Росія (131), Литва (116), Латвія (114), Казахстан (103). Середньостатистичний мешканець США щорічно споживає 54 кг картоплі [2, 3].

Вирощування картоплі в нашій країні здійснюється за технологіями позаминулого століття, і якщо раніше вирощування картоплі було механізованим, то зараз в більшості господарств вона вирощується вручну. З проведенням реформ на селі картоплярство розсіялося по малих селянських, фермерських та садово-городніх ділянках, де розміщено близько 95% цієї культури.

Машини для вирощування картоплі в Україну завозились і завозяться в основному з Росії, Білорусі та Німеччини. Потрібно оновлювати техніку, яка на 70-80% морально застаріла і перебуває не в найкращому стані. Картоплярі часто беруть за приклад сусідню Білорусь, де технологічний цикл повністю забезпечений державою, працюють відповідні заводи.

Таблиця 1 – Площа, з якої зібрано врожай, тис. га

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Усі категорії господарств	1432,7	1530,6	1631	1515,9	1461,5	1453,4	1408,9	1411,8	1411,8	1423,4
Сільгосп-підприємства	425,9	112,3	25,4	16,2	16,4	21,6	23,3	26	28,2	30,6
Господарства населення	1006,8	1418,3	1605,6	1499,7	1445,1	1431,7	1385,6	1385,8	1383,6	1393

Таблиця 2 – Валовий збір, млн. тонн

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Усі категорії господарств	16,7	14,7	19,8	19,5	19,5	19,1	19,5	19,7	18,87	20,1
Сільгосп-підприємства	4,8	0,6	0,28	0,24	0,28	0,4	0,44	0,52	0,483	0,56
Господарства населення	11,9	14,1	19,6	19,2	19,2	18,7	19,1	19,1	18,22	19,6

Таблиця 3 – Урожайність, ц/га

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Усі категорії господарств	116,8	96,2	121,6	128,4	133,2	131,4	138,7	139,3	132,5	141,6
Сільгосп-підприємства	112,6	55,1	109,1	147,8	167,8	179,4	187,1	199,2	171,0	182,2
Господарства населення	118,6	99,5	121,8	128,2	132,8	130,7	137,9	138,2	131,7	140,7

Таблиця 4 – Характеристика техніки, яка пропонується у західному регіоні України

Позначення	Місце розташування	Марка	Тип	Технічна характеристика		Країна виробник
				Робоча ширина, м	Продуктивність, га/год	
1	Центральний офіс ТзОВ «АМАКО» Київська область, Бориспільський район, с. Проліски, вул. Броварська 2, 08322, тел. (044) 490-77-81	Lockwood 472H; 473H; 474H	Комбайн	4; 6,4; 7,32	не вказано виробником	Голландія
5	"Торговий дім "Львівсільмаш" м. Львів, вул. Городоцька, 207, тел.: (032) 239-10-01, (032) 239-10-22	ККН - 1,4; 1,4	Картоплекопач	1,4	0,25 – 0,47	Україна
8	Центральний офіс СТ ВФ "АГРОРЕММАШ" м. Біла Церква, шосе Сквирське, 29, тел (04563) 62013,	КН-1	Картоплекопач	0,62 – 0,75	до 0,2	Україна
9	ПП "ВОЛИНЬАГРОТЕХ" м. Луцьк, вул. Дубнівська, 60 тел. (066) 5393625, +38 (098) 9441235	Z-609	Картоплекопач	1,25 – 1,35	0,3 – 0,4	Польща
		Wega 1600		1,6	0,5	Польща
11	ПП Бартошук А.Г. Волинська обл., с. Гірка Полонка, вул. Горохівська, 2Б, тел.. 03322 6 16 86, 03322 6-09-71.	Z-609 ROLMET	Картоплекопач	1,25 – 1,35	0,3 – 0,4	Польща
12	ВАТ «КОВЕЛЬСІЛЬМАШ» м. Ковель, вул. Варшавська, 1, тел. (03352) 6-10-70, 6-10-31	ККН-0,7; 1,4	Картоплекопач	0,7; 1,4	0,15; 0,25 – 0,47	Україна
13	Центральний офіс ТОВ "Укравтозапчастина" м. Київ, вул. 1-го Травня, 1а, тел. (044) 585-53-21	КТН-2В	Картоплекопач	1,4	0,25 – 0,47	Росія
		КСТ-1,4		1,4	0,19 -0,6	Білорусія
19	Центральний офіс ВАТ НАК "Украгролізинг" м. Київ, вул. Мечникова, 16-а, тел.: (044) 254-30-10, факс:(044) 467-79-13	ПКК-2-05	Комбайн	1,8	0,84 – 1,0	Білорусія
		КТН-1Б; 2В	Картоплекопач	0,6 – 0,9; 1,4	0,3 – 0,4; 0,25 – 0,47	Білорусія
		Л-651		0,6	0,45	Білорусія
		КСТ-1,4А		1,4	0,19 – 0,6	Білорусія
20	Центральний офіс ТОВ "УКРАГРОПОСТАЧ", м. Київ, вул. Липська, 15 к. 10, тел. (044) 5410726, факс (044) 3903085	ПКК-2-02	Комбайн	1,4 – 1,8	0,28 – 1,0	Білорусія
		КТН-1Б; 2В	Картоплекопач	0,6 – 0,9; 1,4	0,3 – 0,4; 0,25 – 0,47	Білорусія
		Л-651		0,6	0,45	Білорусія
		КСТ-1,4А		1,4	0,19 – 0,6	Білорусія
22	ПП «Вест» м. Тернопіль, вул. Гайова 32, тел. (352) 425473, 0978420617, 0673515473	4UD-1	Картоплекопач	0,53	0,08 – 0,12	Китай

Таблиця 5 – Характеристика техніки, яка пропонується у центральному регіоні України

Позначення	Місце розташування	Марка	Тип	Технічна характеристика		Країна виробник
				Робоча ширина	Продуктивність, га/год	
1	ТЗОВ «АМАКО» Київська обл., Бориспільський р-н, с. Проліски, вул. Броварська 2 тел. (044)4907781	Lockwood 472Н; 473Н;	Комбайн	4; 6,4; 7,32	не вказано виробником	Голландія
2	Лыбидь, МП м. Суми, вул. Роменська, 79, тел. 0 (542) 787902, факс 0 (542) 787901	PD 1400	Картопле-копач	1,4	0,4 – 0,9	Італія
		Палессе РТ22	Комбайн	1,4 – 1,8	0,28 – 1,0	Білорусія
		КТН - 1Б;	Картопле-копач	0,6 – 0,9	0,3 – 0,4	Білорусія
		КСТ - 1,4		1,4	0,19 – 0,6	Білорусія
Л-651		0,62	0,45	Білорусія		
7	ТЗОВ «Агроинтер» м. Біла Церква, бул. 1 Травня, 13, тел. (456) 351017	Z-609	Картопле-копач	1,25 – 1,35	0,3 – 0,4	Польща
8	ВФ"Агрореммаш" м.Біла Церква, ш. Сквирське, 29, тел(04563) 62013	КН-1	Картопле-копач	0,62 – 0,75	до 0,2	Україна
10	ТЗОВ «Вива Плюс» м. Київ, пр. Визволителів 1, оф. 502, тел. (097) 310-00-51	Grimme SE75-20;	Комбайн	0,75	до 0,5	Німеччина
		Grimme DR1500		1,5	до 0,7	Німеччина
12	ВАТ «Ковельсільмаш» м.Ковель, вул.Варшавська1, тел(03352)61070	ККН-0,7; 1,4	Картопле-копач	0,7; 1,4	0,15; 0,25 – 0,47	Україна
13	ТОВ "Укравтозапчастина", м. Київ, вул. 1-го Травня, тел. (044)5855321	КТН-2В	Картопле-копач	1,4	0,25 – 0,47	Росія
		КСТ-1,4		1,4	0,19 -0,6	Білорусія
14	ТОВ „Білоцерківмаз”м. БілаЦерква, бул. 1Травня, 13,тел. (04463) 51527	ККН-1,4	Картопле-копач	1,4	0,25 – 0,47	Україна
16	ТЗОВ Атон, м. Вінниця, вул. Тарногородського, 55	ККН-0,7	Картопле-копач	0,7	0,15	Україна
18	Компанія «ТехАгроСнаб» м. Київ, тел. (44) 360-55-86	КП-1; КП-2 Krukowia	Картопле-копач	0,625 – 0,675;	0,1; до 0,5	Польща
19	ВАТ НАК "Украгролізинг" м.Київ, вул. Мечникова, 16-а, тел.: (044) 254-30-10, факс:(044) 4677913	ПКК-2-05	Комбайн	1,8	0,84 – 1,0	Білорусія
		КТН-1Б;	Картопле-копач	0,6 – 0,9;	0,3 – 0,4;	Білорусія
		КСТ-1,4А		1,4	0,19 – 0,6	Білорусія
20	Виробничо-лізингове підприємство ТОВ "УКРАГРОПОСТАЧ", м. Київ, вул. Липська, 15 к. 10, тел. (044) 5410726, факс (044) 3903085	ПКК-2-02	Комбайн	1,4 – 1,8	0,28 – 1,0	Білорусія
		КТН - 1Б;	Картопле-копач	0,6 – 0,9;	0,3 – 0,4;	Білорусія
		Л-651		0,6	0,45	Білорусія
		КСТ-1,4А		1,4	0,19 – 0,6	Білорусія
21	Центральний офіс «Фотон Україна» м. Київ, вул. Леніна, 31	КТН-2В	Картопле-копач	1,4	0,25 – 0,47	Білорусія
		КСТ-1,4А		1,4	0,19 – 0,6	Білорусія
26	СПДФО Мищенко Юрий Васильевич Полтавська обл., м. Комсомольськ тел. 0662966461	ККУ-2А	Комбайн	1,4	0,32 – 0,43	Росія
		КПК-2-01		1,4	0,3 - 0,8	Росія
27	ТОВ „Укртехпостач” Хмельницький р-н, с. Олешин, вул. Черемушки 10, тел. 0(382)559206	WM-Kartoffeltechnik 6500; 8500; 1733;	Комбайн	не вказано виробником	не вказано виробником	Німеччина

Таблиця 6 – Характеристика техніки, яка пропонується у східному регіоні України

№	Місце розташування	Марка	Тип	Технічна характеристика		Країна виробник
				Робоча ширина, м	Продуктивність, га/год	
1	Центральний офіс ТзОВ «АМАКО» Київська область, Бориспільський район, с. Проліски, вул. Броварська 2, 08322, тел. (044) 490-77-81	Lockwood 472Н; 473Н; 474Н	Комбайн	4; 6,4; 7,32	не вказано виробником	Голандія
3	«СПЕЦАВТОМАТИКА» м. Дніпропетровськ, вул. Чичеріна 70, тел.: (0562)3-44-555	4UD-1	Картоплекопач	0,53	0,08 – 0,12	Китай
4	«Роста» м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 27, тел. 0619436028, факс 0619437771	КУМ-1	Картоплекопач	0,36	0,05 – 0,1	Україна
		КВГ- 500		0,4	0,1 – 0,15	Україна
5	Центральний офіс "Торговий дім "Львівсільмаш" м. Львів, вул. Городоцька, 207, тел.: (032) 239-10-01	ККН - 1,4;	Картоплекопач	1,4	0,25 – 0,47	Україна
8	Центральний офіс "АГРОРЕММАШ" м. Біла Церква, шосе Сквирське, 29, тел(факс (04563) 62013	КН-1	Картоплекопач	0,62 – 0,75	до 0,2	Україна
13	Центральний офіс ТОВ "Укравтозапчастина" м. Київ, вул. 1-го Травня, 1а, тел.(044) 5855321	КТН-2В	Картоплекопач	1,4	0,25 – 0,47	Росія
		КСТ-1,4		1,4	0,19 -0,6	Білорусія
19	Центральний офіс "Украгролізінг" м.Київ, вул. Мечникова, 16-а, тел.: (044) 254-30-10, факс:(044) 467-79-13	ПКК-2-05	Комбайн	1,8	0,84 – 1,0	Білорусія
		КТН-1Б;	Картоплекопач	0,6 – 0,9;	0,3 – 0,4;	Білорусія
		КСТ-1,4А		1,4	0,19 – 0,6	Білорусія
20	Центральний офіс ТОВ "УКРАГРОПОСТАЧ", м. Київ, вул. Липська, 15 к. 10, тел. (044) 5410726, факс (044) 3903085	ПКК-2-02	Комбайн	1,4 – 1,8	0,28 – 1,0	Білорусія
		КТН - 1Б; 2В	Картоплекопач	0,6 – 0,9;	0,3 – 0,4;	Білорусія
		Л-651		1,4	0,25 – 0,47	Білорусія
		КСТ-1,4А		0,6	0,45	Білорусія
23	"MustTrade" м. Харків, пр. Московський, 199Д, тел. (097) 217-28-80	-	Картоплекопач	0,625-0,75	0,15 – 0,25	Китай
24	Філіал "Агротехсервіс" АО "Промарматура" Дніпропетровський район, смт. Партизанське, вул. Леніна 14, тел. (056)785-29-17, 785-28-16	Z-609 ROLMET	Картоплекопач	1,25 – 1,35	0,3 – 0,4	Польща
		ВОМЕТ		0,625 – 0,75	0,15 – 0,25	Польща
25	ТМ "Восход" м. Дніпропетровськ, вул. Білостоцького, 86 тел. +380 (67) 630-62-51, факс: +380 (56) 725-19-48	ККН-1,4	Картоплекопач	1,4	0,25-0,47	Україна
		КПК-2-01	Комбайн	1,4	0,3 - 0,8	Росія

Постає проблема удосконалення існуючих та винайдення нових перспективних робочих органів картоплезбиральної техніки, обґрунтування оптимальних режимів їх роботи і, в кінцевому результаті, забезпечення цієї галузі рослинництва сучасною, високопродуктивною і надійною збиральною

Необхідно констатувати, що Україна займає п'яте місце в світі по виробництву картоплі, а забезпечення вітчизняною картоплезбиральною технікою складає тільки 27 %. Такий низький відсоток відкриває можливість при розумній бізнес-політиці та державній підтримці запуснути весь технологічний цикл виробництва картоплі.

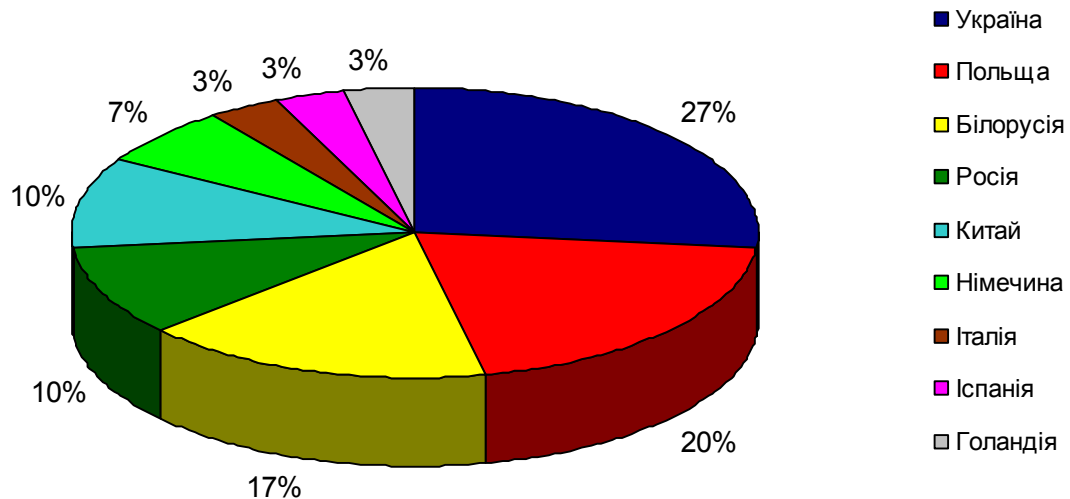

Рис. 2 – Відсотковий склад картоплезбиральної техніки за країною виробником.

Висновки. 1. Вирощування картоплі здійснюється за технологіями позаминулого століття, і якщо раніше вирощування картоплі було механізованим, то зараз в більшості господарств вона вирощується вручну. З проведенням реформ на селі картоплярство розсіялося по малих селянських, фермерських та садово-городніх ділянках, де розміщено близько 95% цієї культури. 2. Потрібно оновлювати техніку, яка на 70-80% морально застаріла і перебуває не в найкращому стані. Також, постає проблема удосконалення існуючих та винайдення нових перспективних робочих органів картоплезбиральної техніки, обґрунтування оптимальних режимів їх роботи і, в кінцевому результаті, забезпечення цієї галузі рослинництва сучасною, високопродуктивною і надійною збиральною технікою.

Список використаних джерел

1. Іванишин В.В., Погорілий В.В., та ін. Ринок сільськогосподарської техніки в Україні // Науковий вісник НАУ. – К.: НАУ. – 2005, №80. – Част. 1. – С. 13-28.
2. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [сайт <http://www.minagro.gov.ua>].
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [сайт <http://www.ukrstat.gov.ua/>].
4. Ходаківський Є.І. Виробництво та споживання картоплі / Є.І. Ходаківський, В.М. Положенець, Д.В. Чуб // Економіка АПК. – 2006,

- №7. – С. 109-111.
5. Приймачук Т.Ю. Економічні аспекти розвитку ринку картоплі в Житомирській області / Т.Ю. Приймачук, Н.В. Вождай, Т.Ю. Лукашенко, А.В. Проценко // Вісник аграрної науки. – 2008, № 8. – С. 65-69.
 6. Буняк Н.М. Економічна ефективність виробництва та реалізації картоплі / Н.М. Буняк // Вісник аграрної науки. – 2002, № 2. – С. 73-75.
 7. Лавров Р.В. Сучасний стан і проблеми формування ринку картоплі в Україні / Р.В. Лавров // Актуальні проблеми економіки. – 2007, № 6 (72). – С. 12-21.
 8. Мех Л.М. Сучасний стан і механізм функціонування ринку картоплі / Л.М. Мех // Економіка АПК. – 2004, № 12. – С. 116-122.
 9. Бондарчук А.А. Стан картоплярства в Україні та перспективи його розвитку / А.А. Бондарчук // Вісн. аграр. науки. – 2006, № 3-4. – С. 49-50.
 10. Кононунченко В.В. Ринок картоплі в Україні: стан та проблеми / В.В. Кононунченко, В.А. Сторожук // Картоплярство. – 2002, № 31. – С. 3-15.

Аннотація

ПРО ВИРОБНИЦТВО КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ НА ПРОМИСЛОВІЙ ОСНОВІ

Булгаков В.М., Гуцол Т.Д.

Рассмотрено современное состояние производства картофеля в Украине на промышленной основе, его проблемы и пути их решения. Сделан анализ техники используемые в настоящее время, а также разработано карту обеспечения новой картофелеуборочной техникой на территории страны

Abstract

CURRENT STATE OF MANUFACTURE OF THE POTATO IN UKRAINE

V. Bulgakov, T. Gucol

In article the current state of potato growing, its problem and a way of their decision are considered. The technics analysis now in use is made, and also is developed a card of maintenance by new harvest technics on territory of the country